

Tema barnehage

<https://www.dagsavisen.no/debatt/den-omme-samvittigheten-1.1556565>

Journalist i Dagsavisen, Bente Rognan Gravklev, skriver om mammapolitiet 11/7-19. «Disse som kun mener det beste er godt nok for barna». Noen av disse opptrer visstnok som slemme netttroll. Det høres ikke bra ut. Motivasjonen bak erfaringsdeling tror jeg likevel hovedsakelig er basert på gode intensjoner. At mødrefellesskapet har blitt så til de grader polarisert og sårbart for mindreverdigetskomplekser, at det blir vanskelig å dra nytten av goden erfaringsdeling kan være, er trist.

Å tåkelegge fakta om barns behov for å beskytte foreldre fra dårlig samvittighet er, uavhengig av dette, dårlig gjort. Mot både foreldre og barn. Dårlig samvittighet i seg selv er lite konstruktivt. Det kan dog lede til en forståelse av at vi ikke handler i overensstemmelse med hva som er riktig for oss, og hjelpe oss til å velge annerledes.

Det synes jeg ikke vi skal være så redde for. For noen kjennes det mer riktig å jobbe for å leve, enn å leve for å jobbe - og altså ikke basere valgene i familien ut i fra hva som er det mest gunstige for arbeidslinja. Denne arbeidslinja, sammen med vårt særegne og visstnok vellykkede likestillingsprosjekt, er et premiss for vår forbruksfest i velstandsbobla. Det er mulig å ha et godt liv uten forbruksfest og det er viktig at familiers handlingsrom kan romme alternative måter å leve på.

I pilotprosjektene på 1970-tallet, som skulle utforske kjønnslikestilling i praksis, var det aldri tenkt at det i familier skulle jobbes 200 prosent for vekst i BNP. Tanken var at foreldrene skulle jobbe 100 prosent til sammen for BNP, og 100 prosent til sammen i heimen. Den jevne familien i Norge tjener i dag nok til å ha et forbruk langt over vår klodes tålegrense, og mange opplever samtidig å se sørgelig lite til sine nærmeste. Når vi våkner om natten med fornemmelsen av et stadig trangere rom å puste i og henger tankene opp i en yoghurt, så handler ikke dette om yoghurt. Som Linn Stalsberg formulerer det i sin bok «Er jeg fri nå» (2013), så handler dette mest sannsynlig om en generell «ubalanse mellom ytre krav og indre ønsker som kjennes umulige å få i hop».

I 2008, det samme året som jeg ble mamma, skrev Simen Tveitereid boka Hva skal vi med barn? Hadde jeg lest denne da, ville jeg ikke takket ja til Oslo kommunes tilbud om heldagsplass i en nyoppstarta brakkebarnehage i bilbyen på Ensjø. Da jeg fikk brevet om tildelt plass, begynte jeg å gråte. Primærkontakten i barnehagen var ufaglært, i slutten av tenårene og ville tjene penger for å reise jorda rundt. Han var full av gode intensjoner, men jeg tipper at jeg som forelder med fordel kunne hatt større tillit til at jeg selv kunne være den rette til å stimulere mitt barn, til jeg kjente meg klar for noe annet.

mot har han en følelse jeg kjenner sterk grad av gjenkjennelse i: av å være med på et sosialt eksperiment. I boka drøfter han internasjonal forskning som er lite kjent i Norge, og gjør oppdagelser som fører til at han selv venter med å sende sine barn i barnehage.

Funn i hjerneforskningen bekrefter en vitenskapelig teori innen utviklingspsykologien, nemlig tilknytningsteorien. Det er få som er uenige i at det viktigste foreldre kan gjøre, er å være følelsesmessig tilgjengelige. Ved å se og lytte til barnets signaler og hjelpe det til å håndtere følelser, vil barnet etter hvert bli i stand til å støtte seg selv. Norske barn begynner vanligvis i barnehagen ved 12-18 måneders alder, i den fasen da separasjonsangsten er sterkest. I denne fasen tror barn at den som ikke syns, ikke finnes. Tilknytningsteoriens far, John Bowlby, delte små barns reaksjon på adskillelse fra foreldrene inn i tre faser: Protest, fortvilelse og frakobling. Den følelsesmessige frakoblingen tror han kan gi barnet problemer med å knytte dype følelsesmessige bånd senere i livet. Bowlby mente at reaksjonene kunne dempes ved å la barnet bli godt kjent med personen som skulle erstatte foreldrene. I våre naboland opererer de med to uker såkalt innkjøring i barnehage. I Norge settes det normalt av tre dager.

En venn jobbet tidligere i barnehage, men er nå under omskolering. Han kunne ikke utstå periodene da nye barn skulle tilvennes institusjonslivet. Etter tre dager med fokus på at barnet skulle kunne danne tilknytning til nye omsorgspersoner, vendte foreldrene som regel for fullt tilbake til arbeidslivet. Da skulle de i henhold til barnehagens anbefalte prosedyrer, vinke og gå, selv om barnet gråt aldri så mye. Da foreldrene hentet, skulle de ansatte trygge dem ved å si at alt hadde gått bra. De skulle holde seg til tematikk som søvn og matinntak, og ikke nevne gråteperioder og den slags. Dette hersket det en tydelig forventet konsensus omkring. I ettertid har betroelsene fra barnehageansatte samlet seg i et tydelig protestbrøl, og flere har samlet sine røster i det såkalte «Barnehageopprøret». Nei, barnehagene er ikke tilrettelagt for at ettåringer har det tilfredsstillende der. Det er klart dette er ubehagelig informasjon i et land hvor ca. 80 prosent sender ettåringen sin dit.

På spørsmålet til Gravklev, om hvorvidt løsningen på mødres samvittighetskvaler ligger på individplan eller gjennom strukturendringer i arbeidslivet, så mener jeg utvilsomt begge deler. Men som Tveitereid påpeker er det ikke tvil om at arbeidslivets behov, er politikernes viktigste bekymring. Kimen til politisk endring starter gjerne på individnivå, gjennom erkjennelse av behov og påfølgende mobilisering for politisk gjennomslag. Vi snakker ikke om enten høna eller egget i demokratiet, men kan kanskje håpe på et konstruktivt samspill?

Når det gjelder valg vi tar vedrørende barna våre, så tror jeg lakmustesten kommer når barna i sine reaksjoner, søker bekræftelse i våre. For ikke å snakke om når andre mødre forteller om sine helt egne måter å håndtere morsrollen på - hvordan reagerer vi? I begge tilfeller blir det nok gjerne slik at om vi ikke har hatt med oss selv i valgene våre, så blir det utrygt og sårbart - for både store og små.